

tevékenységre. Belső motivációs bázisuk erősödött, eddig motíválhatatlannak tűnő gyermekek nagy lelkesedéssel vesznek részt a zenélésben. A közös tevékenységek során megtanultak figyelni egymásra, türelmesebbek, empatikusabbak lettek. Kihívások erősödött, el tudják fogadni, hogy munkájuknak nincsen rögtön látványos eredménye. Az emberi kapcsolatok segítő hálóinak támogatásával sikeresebben küzdenek meg a különböző mentális és pszichés problémáikkal. Sok ember előtt is meg tudnak már nyílni, egymás és önmaguk hibáit is fel tudják dolgozni. A közös próbáknak, szerepléseknek közösségformáló erejük van. Gyermekeink kommunikációs repertoárja bővült, mintát láthatnak a harmonikus családi kommunikációra. A ne-

velők-neveltek együtt tevékenykedése során közös élményeket szereztek, eddig ismeretlen tulajdonságokat fedeztek fel egymásban.

A speciális és különleges szükségletű gyermekek is sikerélményhez jutottak, ezáltal önbizalmuk erősödött, a bennük feszülő energiákat rombolás helyett alkotásra, teremtésre használják. Sikeresen szerepeltek a gyermekek táncos, zenés fellépésével, képzőművészeti kiállítással: az otthon ünnepein, falunapokon, iskolai munkaközösségek előtt, országos versenyeken. Jelentős és fontos eredményként könyveljük el, hogy gyermekeink és dolgozóink munkájának megbecsültsége nőtt szűkebb és tágabb környezetünkben egyaránt.”

Tündérházak

Kecskeméten – mint oly sok hazai városban – évek óta nagy az igény a napközbeni kisgyermekellátásra. A jelentkezők száma itt is messze túlmutat azon a létszámon, amelyet a bölcsődék befogadni képesek. Az utóbbi évtizedek változásai megnehezítik a családi funkciók megfelelő ellátását mindamelllett, hogy a kisgyermekes családokat segítő gyermeknevelési támogatások (szülési szabadság, Gyed, Gyes stb.) erre lehetőséget biztosítanak. A családoknak csak kis hányada engedheti meg az egykeresős megélhetést. A fiatal házaspárok számára igen súlyos terhet jelent a lakáshoz jutás, biztonságuk megalapozása és a munkahely megtartása.

Uniós tendencia, hogy szükség van a nők munkavállalására a munkaerőpiacon. Jelenleg a napközbeni kisgyermekellátás 7-8 %-ban tud csak e kívánalmaknak megfelelni a tervezett 30 %-hoz képest. Ahhoz, hogy az uniós elvárások és a napközbeni kisgyermekellátásban részesülők száma egyre inkább összhangba kerüljön, szükség van a szülők igényeihez igazodó, megfizethető szolgáltatásokra.

A kecskeméti Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatósága a HEFOP 4.2. projekt keretében két bölcsőde teljes körű felújítását pályázta meg. Ennek előzményeként 2004-ben felmérést végeztek, amelyben a családokat megkérdezték, milyen szolgáltatásokat vennének igénybe, és milyen helyszínen lenne célszerű a szolgáltatások bevezetése.

Két helyszínünk: Kecskemét, Forradalom utcai bölcsőde, valamint a Lánchíd utcában működő bölcsőde.

■ BÖLCŐDEI CSALÁDTÁMOGATÓ SZOLGÁLTATÁSOK

A felújításon és az akadálymentesítésen túl, a beruházások befejeztével újabb szolgáltatások bevezetését is vállalta a fejlesztés. Erre a jogszabály teremt kereteket: a gyermekvédelmi törvény értelmében a bölcsőde biztosítja a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését, mindezen túl végezheti a fogyatékos gyermekek korai habilitációs és rehabilitációs célú nevelését és gondozását is, sőt az alapellátáson túli szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más, gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal is segítheti a családokat. A Tündérház-projekt éppen ezt a lehetőséget igazította a helyi igényekhez. Az előkészítésben és megvalósításban is aktív szerepet vállaló Tóth Katalint, a projekt szakmai vezetőjét kérdeztük.

– **Mik azok a többlétszámú szolgáltatások, amik profilt szabnak a fejlesztéseknek?**

– A korai gondozás keretében 0-6 éves korú, különböző fokú megkésett vagy eltérő fejlődésű gyermekek komplex ellátását biztosítjuk. A *korai fejlesztés* a gyermek állapotváltozó-

sához folyamatosan alkalmazkodó, dinamikus, speciális feltételeket biztosító sokrétű feladatkör: krízisoldás, családgondozás, korai terápia vagy tanácsadás, közösségbe illesztés, szorosan együttműködve természetesen a szülőkkel. A szolgáltatást arra felkészült gyógypedagógus, konduktor segítségével végzik.

– **Hallottunk a környéken kuriózumnak számító sósobáról is...**

– Elsősorban az alapellátásban elhelyezett gyermekek számára, a délelőtti időszakban biztosítjuk a *sósoba* látogatását. A sósoba kialakításával lehetőség nyílik arra, hogy a légtisztító klímaoldat segítségével megelőzzük a légzőszervi betegségeket, a kialakult tüneteket pedig csökkentjük. Allergia megelőzésre, bőrbetegségek kezelésére is ajánlják. Fontos hatása még az is, hogy az egészséges kisgyermek immunrendszerét erősíti. Használatával csökkentjük a légúti megbetegedések okozta hiányzásokat. A gyermekek saját gondozónőjükkel, alcsoportonként veszik igénybe a sósobát, ahol különböző játéktevékenységeket, az évszakokhoz, az ünnepekhez kapcsolódóan különböző alkotó tevékenységeket végezhetnek. Jó alkalom a mondó-

kák, énekek megismeréséhez és a saját gondozónő-gyermek kapcsolatának elmélyítéséhez.

A bölcsődék nyitott intézménnyé válása és a kisgyermekes családoknak nyújtandó minél szélesebb körű segítségnyújtás szándéka vezetett ahhoz, hogy bevezettük a *játszócsoportot*. Nyugodt, biztonságos környezetben, közösséghez való alkalmazkodásra, együttjátszásra ad lehetőséget szakszerű felügyelettel. A családok részéről már régebben megfogalmazódott az az igény, hogy gyermekeik kötetlen formában ismerkedhessenek a közösségi élettel, tapasztalatokat szerezhessenek a társkapcsolatok kialakításában vagy esetenként – ha az anyának elfoglaltsága akad és a családon belül nem megoldható –, a gondozásban és a nevelésben jártas szakemberre bízassák gyermekük felügyeletét. Vannak, akik a mindennapos egyhangúságból és a bezártságból kívánnak átmenetileg kilépni, vagy hasonló helyzetben lévő társaikkal szeretnék megbeszélni problémáikat, esetleg a gondozónőktől várnak tanácsot vagy megerősítést a gyermekneveléssel, gondozással kapcsolatban.

– Mire jó a játszócsoport?

– A játszócsoport lehetőséget teremt arra, hogy szülő és gyermeke kedvező körülmények között játszasson együtt, a gyermekek barátkozhassanak egymással, a szülők beszélgethessenek egymással, kicserélhessék tapasztalataikat. Ezen felül a szülők tanácsot, segítséget kérhetnek a gondozónőtől, különböző alkotó tevékenységeket ismerhetnek meg. Célunk azoknak a családoknak a segítése, akiknek a gyermeke nem jár bölcsődébe, de bizonyos időszakokban szeretnék gyermektársak közé vinni olyan környezetbe, ahol mind a tárgyi feltételek, mind a csoport működését segítő gondozónő (háziasszony) szakképzettsége a kisgyermek fejlődésének támogatásának szolgálatában áll. A játszócsoport gondozónői/dolgozói biztosítják a szolgáltatást a megfelelő munkarend kialakításával. Szakemberek foglalkoznak a gyermekekkel. A gondozónő szerepe a bölcsődei ellátás megszokott feladataihoz képest megváltozik: ő a háziasszony a csoportban, a gyermekeket kísérőik gondozzák. A csoportösszetétel változékonysága, a széles skálán mozgó elvárások kezelése, a szülőkkel való kapcsolat jellegzetessége kiemelkedően magas szintű ismereteket, szakmaiságot és rugalmasságot igényel a gondozónők részéről, amelynek meg is felelnek.

– Hogyan vehető igénybe?

– A szülő előzetes bejelentkezés alapján veheti igénybe a szolgáltatást, amelyhez kéresemre külön térítési díjjal étkezést is biztosítunk.

Egyébként az *időszakos gyermekfelügyeletre* vonatkozó igények egyre erőteljesebben jelentkeznek. Azok a szülők, akik egyébként otthon nevelik gyermeküket, időnként szeretnék másra bízni őket. Az okok változatosak lehetnek. A családok életkörülményei, lakhatási, munka- és tanulási lehetőségei függvényében. Pl. továbbtanulás, tanfolyami képzésen való részvétel, aktuális ügyek intézése. A szülő előzetes bejelentés alapján kérheti, hogy gyermeke adott napokon vagy egy-egy alkalommal – akár néhány órára – is ellátást kapjon. A bölcsődei nyitva tartás ideje alatt vehető igénybe ez a szolgáltatás, amelyben lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyermekek a koruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő szakszerű ellátást kapjanak. Le-

hetőség szerint a gyermek a szülővel együtt előzetesen ismerkedik a leendő új környezettel és gondozóikkal. Igény szerint az étkezést is biztosítjuk.

Mindezen kívül a napközbeni ellátás keretében bölcsődés korú gyermekek számára *házi gyermekfelügyeletet* biztosítunk a gyermek ellátásában akadályozott szülő kérésére azoknak a kisgyermeknek, akik a bölcsőde nyitva tartási idején túl felügyelet nélkül maradnak, vagy átmeneti betegségi állapotuk miatt hosszabb ideig otthoni gondozásra szorulnak. Kiemelt hangsúlyt fektetünk az egyedülálló szülő támogatására (váltott műszakban dolgozó szülő gyermekének a kora reggeli, illetve késő esti órákban való szakszerű ellátása), az ikergyermekek gondozásának, nevelésének segítésére. Vállaljuk sajátos nevelési igényű gyermek felügyeletét, időszakos gondozását, szakszerű ellátását a gyermekét otthon nevelő szülő átmeneti elfoglaltsága, ügyintézése idejére. Szakképesítéssel rendelkező (házi gyermekfelügyelő) gondozónőink végzik a feladatot a szülők kérésére, igazodva az igények kielégítéséhez.

A gondozás idejét, tartalmi kérdéseit a család és a bölcsőde közti szerződés szabályozza, amelyet a gondozónő jogainak és kötelességeinek figyelembe vételével fogalmaztunk meg.

Az alapellátásban elhelyezett gyermekek számára – azon esetekben, ha a szülő munkaideje úgy alakul, vagy váratlan elfoglaltsága lesz – a hivatalos nyitva tartási időben (6-18^h-ig) nem tudja a gyermeke elvitelét megoldani, biztosítjuk a *további felügyeletét* 19 óráig a szülő előzetes igénybejelentése alapján.

– Változhat, bővíülhet-e tovább ez a kínálat?

– Az alapellátás melletti családtámogató szolgáltatásokkal, szakmai segítőként kívánunk közreműködni a gyermekek napközbeni ellátásában. Azonban e többlétszolgáltatások zavartalan működtetése és kiszámíthatósága is a megbízhatóság része. Ezért a személyi és tárgyi feltételek megteremtésével a kisgyermek nevelését, gondozását az egyes szolgáltatások speciális igényeivel egyidejűleg vesszük figyelembe.

■ HÁTTÉRINFORMÁCIÓK

Kecskeméten hét bölcsőde 600 engedélyezett férőhellyel működik:

Bölcsőde	Címe	Férőhelyek száma
Árpádvárosi Bölcsőde	Tóth László sétány 2.	120
Forradalom utcai Bölcsőde	Forradalom u. 5.	80
Hunyadi városi Bölcsőde	Daróczi köz 16.)	60
Klapka utcai Bölcsőde	Klapka u. 18.)	100
Lánchíd utcai Bölcsőde	Lánchíd u.14.)	120
Mátis Kálmán utcai Bölcsőde	Mátis Kálmán u. 6	60
Széchenyi sétányi Bölcsőde	Széchenyi sétány 2	60

A bölcsődék szervezettel az Egészségügyi és Szociális Intézmények Igazgatóságához (Kecskemét, Piaristák tere 7.) tartoznak. Szakmai önállósággal bíró intézmények.

A bölcsődéik körzetesítési kötelem nélkül fogadják a gyermekeket. Felmérések alapján változó a hely kiválasztása a szülők szempontjából: munkahely, lakóhely, idősebb testvér óvodai, iskolai közelsége, előző ismeretség stb. miatt szeretnék adott intézménybe gyermeküket elhelyezni.

A 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 40. § b) pontja értelmében a csoportlétszám 10 fő. Ezzel szemben az évek óta tartósan jelentkező igény miatt a csoportlétszám 14-16 fő bölcsődénként. Ennek oka egyrészt, hogy 2006. január 1. óta az anyák lehetőséget kaptak arra, hogy GYES mellett főállásban dolgozhassanak – nem csak részdőben –, másrészt, hogy a családok egyre nehezebb anyagi helyzete, az ezzel járó egzisztenciális okok, szakmai pályafutásuk, a munkanélküliségtől való félelem mind-mind motiválja a szülőket a minél előbbi – GYES-GYED lejártá előtti – munkába állásra.

■ JÓ ALAPOK AZ EXTRÁKNAK

A fejlesztéssel érintett bölcsődék alapfeladataik körében is magas színvonalú és komplex szakmai munkát végeznek, a legkorszerűbb gondozási, nevelési irányelveket alkalmazzák, maximálisan igyekeznek kielégíteni a felmerülő igényeket, folyamatosan új szolgáltatásokat vezetnek be a szükségletekhez és az elvárásokhoz igazodva.

Hangsúlyos a szakmai igényesség mellett a tudás, a gondozónők alap- és speciális képzése is.

Szakmai programjuk az Országos Család- és Gyermekvédelmi Intézet által kiadott „A bölcsődei gondozás nevelés miniumfeltételei és a szakmai munka részletes szempontjai” című módszertani levélre épül. A bölcsődék alapvető feladata a korszerű gondozási- nevelési módszerek alkalmazásával a gyermekek megfelelő szomatikus és pszichés szükségleteinek kielégítése, egészséges fejlődésük elősegítése.

A bölcsődei ellátás célja a napközbeni kisgyermekellátásban a meglévő értékek megőrzése, a szakmai munka továbbfejlesztése, a családok igényeinek megfelelően, a lehetőségek szerint új szolgáltatások bevezetése.

Az egységes gondozási-nevelési elvek megvalósításával a gyermekek vidám, nyitott, kiegyensúlyozott, játékban elmélyülő, kreatív, önbizalommal rendelkező személyiséggé fejlődése is lehetővé válik. A gondozás-nevelés irányadó alapelvei ennek megfelelően:

- **1. A bölcsődei gondozásnak-nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartására kell irányulnia.**
- **2. A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – különleges védelem illeti meg.**
- **3. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, ebben a bölcsődék kiegészítő szerepet játszanak.**

■ **4. A gondozás és nevelés egységének elve:**

A gondozás és nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódnak a gondozási helyzetekre.

■ **5. Az egyéni bánásmód elve:**

A gondozónő meleg, szeretetteljes odafordulással, a gyermek életkori és egyéni sajátosságait, fejlettségét, pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, hangulatát figyelembe véve segíti a gyermek fejlődését.

■ **6. Az állandóság elve:**

A gyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága, saját gondozónő rendszer, felmenő rendszer, csoport és hely állandóság növeli az érzelmi biztonságot.

■ **7. Az aktivitás és önállóság segítésének elve:**

A biztonságon tevékenységre motiváló környezet megteremtése, a próbálkozásokhoz elegendő idő biztosítása. A gyermek ösztönzése, megnyilvánulásainak elismerő, támogató, az igényekhez igazodó segítése, a gyermek felé irányuló szeretet, az elfogadás és empátia, fokozzák az aktivitást és az önállóság iránti vágyat.

■ **8. A pozitívumokra támaszkodás elve:**

A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése.

■ **9. Az egységes nevelő hatások elve:**

A gyermekekkel foglalkozó felnőttek, a közöttük lévő személyiségbeli különbségek tiszteletben tartásával, a gyermek elfogadásával, öntevékenységének biztosításában egyetértenek, az alapvető erkölcsi normákat egyeztetik, nézeteiket, nevelői gyakorlatukat egymáshoz közelítik.

■ **10. A rendszeresség elve:**

Az ismétlődés, tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményez, a napi események sorában, növeli a gyermek biztonságérzetét.

■ **11. A fokozatosság elve:**

A gyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új megismerését, a szokások kialakítását.

■ **12. A más nemzethez, etnikumhoz, kisebbséghez tartozás tiszteletben tartása:**

A gondozónő a gyermek életkori sajátosságainak és fejlettségének megfelelően segítse az identitástudat kialakulását és fejlődését, segítse a más kultúra és hagyományok megismerését és tiszteletben tartását.

■ **13. A gyermek elfogadásának és személyisége megbecsülésének elve:**

A gyermek fejlődéséhez alapvető feltétel, hogy érezze a felnőtt őszinte érdeklődését, figyelmét, megbecsülését, a gondozó-

nő biztosítson számára a kompetenciájának elismerésén alapuló választási lehetőséget az egyes élethelyzetekben.

■ 14. A tanulás segítésének elve:

Az élményszerzés lehetőségének biztosításával, a gondozónő saját példamutatásával, az egyes élethelyzeteknek a gyermek számára átláthatóvá, befogadhatóvá, kezelhetővé tételével, a tapasztalatok feldolgozásának segítségével, az egyes viselkedésmóddal való próbálkozások bátorításával segíti a tanulást.

A bölcsődei gondozás-nevelés alapelvei a feladatokon keresztül valósulnak meg, amelyek az egészséges testi fejlődés, az érzelmi és szocializációs fejlődés, a megismerési folyamatok fejlődésére irányulnak.

Kiemelten fontos szerepet kell kapnia a bölcsődei életben a gyermekek játéktevékenységének, valamint ennek megszervezésének, mivel ez valamennyi fejlődési területre hatással van.

Ezen kívül a feladatok között nagy jelentőséggel bír az egészséges életmód alakítása is.

A szakmai program szerint „az egészséges életmód és az egészséges életmódra nevelés a kisgyermek bölcsődei életében is fontos. A levegőn tartózkodás, levegőztetés feltételei adottak. A játszókert és a teraszok nem a legoptimálisabb elhelyezkedése, de nagysága és adottsága jó lehetőséget biztosít a gyerekek szabad mozgásterének és játéklehetőségeinek maximális kielégítéséhez. Törekedni kell arra, hogy a még járnai nem tudó kisgyermeknél is biztosítva legyen a levegőztetés. Az alvás nyugodt feltételeinek biztosítása fontos feladatok mind a gondozónőnek, mind a bölcsőde többi dolgozójának. Az élelmészvezető kiemelt feladata az egészséges táplálkozásra irányuló folytonos törekvés, a kisgyermek ez irányú szükségleteinek maximális figyelembevétele, a korosztály előírásainak szem előtt tartásával, kielégítve az egyéni igényeket is (érzékenység: tej, liszt, cukor stb.), ill. a sérült kisgyermek étkeztetése, stb.”

Az érzelmi fejlődés és a szocializáció segítése körében nagy hangsúlyt kap a derűs légkör kialakítása, a szeretetteljes, érzelmi biztonságot jelentő gondozónő-gyermek kapcsolat.

Az egyéni szükségletek figyelembevétele és kielégítése, az éntudat egészséges fejlődésének elősegítése is fontos. Meg kell alapozni a társas kapcsolatok alakulását, az együttélés szabályainak elfogadását, a nyitottságot, empátiát, toleranciát. Folyamatosan kell biztosítani a kommunikatív képességek fejlődését. A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek gondozása-nevelése speciális törődéssel, szükség szerint más szakemberek bevonásával történik.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítésében az érdeklődés kialakulásának, fennmaradásának, erősödésének, az érdeklődési kör bővülésének van kiemelkedő jelentősége, de kiemelt jelentőségű az önálló aktivitás és kreativitás támogatása, az önálló véleményalkotásra, a döntésre, a választásra való képessé válás segítése is.

A sajátos fejlesztési igényű gyermekek gondozása a Lánchíd utcai bölcsődében integrált formában történik, az egészséges és sérült gyermekek együttélési előnyeire építve. Egy gyermekcsoportban legfeljebb két sajátos fejlesztési igényű gyermek nevelkedhet, óvakodni kell a csoport, ill. a gondozónő túlterhelésétől.

Az integrált csoport gondozónőinek munkájához folyamato-

san segítséget kell nyújtania a gyógypedagógusnak. Szükséglet szerint a bölcsőde együttműködik a hozzá járó sajátos fejlesztési igényű gyermekek fejlesztő intézményeivel.

A kisgyermek a Szakértői Bizottság javaslata alapján vehető fel a bölcsődébe próbaidővel. A próbaidő után a szakmai team – orvos, gyógypedagógus, vezető, gondozónő – együttes véleménye alapján dönt a kisgyermek további gondozásáról. Elutasítása esetén a gyermeket további korai fejlesztése érdekében a Szakértői Bizottsághoz kell irányítani és tájékoztatni a szülőt, illetve törvényes képviselőt a gyermek más intézményben való elhelyezésének lehetőségéről és módjáról.

■ TÁRSINTÉZMÉNYEK ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

Nagyon fontos a társintézményekkel való jó együttműködés, intenzív kapcsolattartás is. Ebben a körben a háziorvosi, védőnői hálózattal (javaslat bölcsődei felvételre, családlátogatás előtti, illetve családlátogatáshoz kért információ, évközben felmerülő probléma esetén, vezető védőnő évente két alkalommal történő bejárása a bölcsődékbe, amely tájékozódáson és tapasztalatcserén alapul), a Gyermekjóléti szolgálattal (folyamatos kapcsolattartás a Gyermekjóléti Központ és a bölcsődevezető között, értekezletre meghívás), óvodákkal (a kapcsolattartás folyamatos, hiszen törekedni kell arra, hogy minél könnyebb, zavartalanabb legyen a gyermekek óvodába átmenete az óvodába menő kisgyermek és gondozónők látogatása a legközelebb eső óvodába nyári időszakban etc.), valamint más bölcsődékkel.

Ezen túlmenően a bölcsőde gyermekvédelmi feladatait a bölcsődei koordinátor hangolja össze. Folyamatos kapcsolattartás szükséges a bölcsődevezetővel, gyermekjóléti központtal, gyermekvédelemmel foglalkozó hatóságokkal, vezető védőnővel, nevelési tanácsadóval, gyógypedagógussal, családsegítő szolgálattal. Ide sorolandó feladat a veszélyeztetettség észlelése, az okok feltárása és a folyamat dokumentálása, a jelzőrendszer működtetése. Szükség esetén segítségadás felkínálása és családlátogatáson való részvétel veszélyeztetettség illetve külön felkérés esetén egyéb esetekben is.

A családlátogatások és beszoktatás elvei mellett hangsúlyos az ún. „saját gondozónő” rendszer, amely a személyi állandóság biztosítója. A gondozónő a gondozási és nevelési feladatokon túl fokozottan felelős a „saját” gyermek fejlődéséért, a szülőkkel való jó együttműködésért. A kapcsolattartás leggyakoribb formája a mindennapos beszélgetés a gyermek átvételekor és átadásakor. Ezen kívül szülői értekezletek, szülőcsoportos beszélgetések, üzenőfüzet, fejlődési napló, nyílt nap, előre megbeszélt időpontban történő egyéni megbeszélések.

A gondozónőnek feladata – amennyiben szükségesnek látja –, a gyermekjóléti központ pszichológusához irányítani a szülőket nevelési tanácsadásra, valamint segítségül hívni a szaktanácsadót a csoporton belüli nehézségek megoldására.

■ MUNÍCIÓ

A szakmai munka tehát nagyon összetett, napi szinten és intézményi működés, koncepció és szemléletformálás terén is nagy energiabefektetést igényel a munkatársak felkészítése és karbantartása. Ez volt a célja a projekt során megvalósult belső képzésnek, amelyre 2008. február és március során került sor. A

képzés tematikája szerint a résztvevők a harmonikus anya-gyermek kapcsolatáról, a korai segítségnyújtás definiálásáról és a fejlesztés alapelveiről hallhattak először. Áttekintették továbbá a fejlesztés legfontosabb területeit:

– nagymozgás fejlesztése (az alapmozgások koordinációjának javítása, a testtudat kialakítása, a téri tájékozódás fejlesztése)

– finommotorika fejlesztése (szem- kéz koordináció, markolás-fogás/ nyúlás- elengedés kialakítása, vizuomotoros koordináció fejlesztése)

– szociális- érzelmi terület fejlődése (bizalomépítés lépései, reagáló szociális fejlődés, szociális kötődés fejlődése, a játék fejlődése, fejlesztése)

– kognitív terület fejlődése, fejlesztése (bazális stimuláció, hallás, ritmus, zenei elemek fejlesztése, látásfejlesztés, hallási figyelem fejlesztése)

– kommunikáció fejlődése, fejlesztése (beszédképesítés fejlesztése, nem verbális kommunikáció fejlesztése, verbális kommunikáció fejlesztése)

– önkiszolgáló tevékenység (táplálkozás, öltözködés, tisztálkodás, szobatisztaság fejlesztésének lépései).

A munkatársak megismerhették a domináns fejlődési problémákat (lelki zavarok, beszédképesség zavarai, hallásképesség zavarai, látóképesség zavarai, értelmi képesség zavarai) és a fejlesztési lehetőségeket.

A belső képzésen résztvevő 12 gondozónő speciális ismeretekkel felvértezve, színvonalas szakmai munkával tudja végezni feladatát. A tanulási folyamatba beépített készségfejlesztő tréning elemeit a leginkább hatékony módszerként jelezték vissza a résztvevők.

Mire a projekt idén befejeződött, a bölcsődék elkészültek és a szakmai program is letisztult.

Az ünnepélyes tavaszi megnyitóra a projekt elérte és megfelelt a két-három évesek – tanrendben is előírt – fejlődési mérföldkövének: ízeire szedte, és újra összerakta két bölcsőde profilját.

(A beszélgetést és az információkat lejegyezte: Györfi Éva)

Jó gyakorlatok a gyermekvédelemben

2007-ben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium és a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet „Jó gyakorlatok a gyermekvédelemben” címmel felhívást intézett a gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézményekben dolgozó, gyakorlati szakmai tapasztalataikat megosztani kész kollégák számára a Gyermekvédelmi törvény 10. születésnapja alkalmából. A fontos kezdeményezés célja az volt, hogy a Gyermekvédelmi törvény tízéves alkalmazása során kialakult, és a tapasztalatok által igazolt eljárásokat összegyűjtsék; a nyilvánosság elé tárják és szakmai körökben terjeszthetővé tegyék egy szervezett horizontális módszertani tapasztalatcsere keretében. Összesen hét kategóriában lehetett pályázni.¹

■ 10 ÉVES A GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNY

Az ünnepélyes díjátadóra a Parlamentben került sor a „10 éves a Gyermekvédelmi Törvény” rendezvénysorozat zárókonferenciája keretében. 2007-ben ünnepeltük a Gyermekvédelemről és a Gyámügyi Igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény hatályba lépésének 10. évfordulóját. A hazai gyermekvédelem történetében áttörő jelentőségű volt az elmúlt évtized. Az évforduló alkalmából a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztálya kezdeményezésére a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet Gyermekvédelmi Fő-

osztálya, valamint a gyermekvédelmi intézmények, a fenntartók, a szakmai egyesületek közreműködésével egész éves országos rendezvénysorozat valósult meg. Az eseményt Szili Katalin házelnök nyitotta meg, ahol értékelték az összegyűjtött tapasztalatokat, információkat és a fejlesztés irányait összegezték az ENSZ és az Európai Unió elképzeléseinek megfelelően, valamint a hazai gyermekjóléti-gyermekvédelmi programokat tekintették át a megszületett Új Magyarország Fejlesztési Terv programkeretei tükrében. A pályamunkákért járó elismeréseket dr. Lamperth Mónika szociális és munkaügyi miniszter adta át.

■ MI A JÓ GYAKORLAT?

A „jó gyakorlat” fogalma a pályázat felhívása szerint: „a gyermekjóléti-gyermekvédelmi tevékenységben, olyan helyben kialakított, eredményre vezető, új megoldási módot jelent a szolgáltatásokat igénybevevők problémáira (akár egyedi szükségleteinek kielégítésére), melyet az intézményben, ellátási formában, a helyi tapasztalat már hitelesített, bevált, rendszeresen alkalmaznak, a felhasználók elfogadták, mint szolgáltatást, igénylik, és eredményes a közösségre gyakorolt hatása is. A megoldási mód lehet saját kezdeményezés vagy adaptáció is. Lényeges feltétel még, hogy másutt is alkalmazható legyen. Az új megoldási mód „műfaját” tekintve jelentheti például: a tartalmában, formájában vagy technikájában új szakmai programot, szolgáltatást, eljárást, szervezeti vagy szervezési megoldást, támogató csoport összeállítását.”

1) 1) Közszolgáltató és közösségi megoldások a prevencióban

2) A család összetartozásának erősítése, többirányú támogatása. A család és az otthon nyújtó ellátás kapcsolata

3) Az énonozosság erősítését, fejlesztését segítő követelmények érvényesítése

4) A szakemberek és intézmények együttműködése

5) Integrált ellátások szervezése

6) Egyénre szabott, sajátos szükségletekhez igazodó ellátások kialakítása a szakellátásban

7) A szakmai személyiség karbantartása